

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ГАЛУЗІ ГЕНЕТИКИ

Наразі у зв'язку із стрімким розвитком науки і техніки постала проблема перекладу наукових текстів іншою мовою із мінімальною втратою сенсу, розуміння якого може стати поштовхом до нових знань та подальших відкриттів. Переклад наукової термінології потребує більш ґрунтовного підходу для здійснення адекватного перекладу, тому наразі приділяється особлива увага до оптимізації перекладу термінологічних одиниць українською мовою, особливо у галузі генетики. У цьому полягає мета нашого дослідження – ґрунтовний аналіз низки наукових робіт на генетичну тематику, виокремлення наукової термінології та аналіз способів перекладу генетичних термінів, визначити особливості перекладу наукових термінів у галузі генетики українською мовою.

Стрижнем наукових розвідок стає наукова термінологія, яка стає теоретичним підґрунтям будь-якого дослідження. Можна погодитися з уже відомим визначенням, що «термін – це слово, або усталене словосполучення що чітко й однозначно позначає наукове чи спеціальне поняття; слово або словосполучення, що означає чітко окреслене спеціальне поняття якої-небудь галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо» [2]

Основою будь-якого наукового тексту у галузі генетики є термінологічний ряд, а також методика генетичних досліджень, які потребують чіткого та точного перекладу. У перекладацькій практиці під терміном розуміють слова або словосполучення, які позначають специфічні поняття і об'єкти, якими керуються спеціалісти певного фаху в науці чи техніці [1, с.208] Терміни позначають слова, які застосовуються виключно в межах наукового стилю (*mitochondrial genome* – «мітохондріальний геном», *PCR-RFLP* - «ПЦР-ПДРФ», *selection* – «відбір», *SNP markers* – «SNP маркери», *gene polymorphism* – «однонуклеотидний поліморфізм», *methods of research* – «методи дослідження») [3].

При вивченні генетичних термінів, важливо констатувати, що за своєю структурою вони можуть містити різну кількість лексем, тому умовно існує поділ на одно-, двокомпонентні та багатокомпонентні терміни.

До складу двокомпонентних термінів, які формуються із двох повноцінних лексем, можна виокремити такі структурні типи:

N + N (<i>nucleotide sequence, mitochondrial DNA, DNA replication, genetic</i>)

<i>information, gene therapy</i>);
A + N (<i>structural gene, ultraviolet light, ryanodinreceptor gene, reproductive function, bacteriostatic agent, biological recourses</i>);
N + Prep + N (<i>culture of genetic, hybridization of nucleic acids, the thickness of lard, single-nucleotide polymorphism of DNA</i>);
Past Participle + N (<i>marker assisted selection, linked genes/markers, conserved sequence, applied research</i>);
Present Participle + N (<i>transforming sequences, reading frame, transforming oncogene</i>);
N + Gerund (<i>gene engineering, gene splicing, mutation breeding, molecular farming, chromosome walking, alternative splicing</i>).

У більшості випадків у генетиці при передачі власних назв іншою мовою перекладачі користуються методом транслітерації, часом із використанням калькування. У цьому випадку власні назви мови -джерела, визначення, поняття передаються літерами української абетки без врахування особливостей вимови. (*DNA typing – ДНК типування, analyses – аналіз, amplification – ампліфікація, gene alleles – алелі генів, PCR – ПЦР (полімеразна ланцюгова реакція, reagent – реагенти, Chelex-100 – вимовляється як Челекс – 100, polyacrylamide gel – поліакриламідний гель, ethidium bromide етидіум бромід, ultraviolet – ультрафіолет, electrophoregram – електрофореграма, locus – локус, micropopulation - мікропопуляція*)[3].

Таким чином, переклад наукових текстів у галузі генетики є напрочуд цікавим та водночас складним процесом. Наразі існує проблема уніфікації селекційно-генетичної термінології, яка на разі досить активно розвивається. Термін стає стрижнем генетичного тексту, оскільки саме від розуміння певного поняття, можна дійти до розуміння повного тесту. Зазвичай для генетичного тексту характерна 1-3 компонентна лексика, яка перекладається за допомогою транслітерації, транскрипції та калькування, часом усі ці методи поєднуються, виформовуючи відповідне поняття. Перспективною, на нашу думку, є робота по створенню двомовних словників та довідників у генетичній галузі, які дозволять певною мірою уніфікувати термінологічний апарат певної галузі.

Література

- 1.Борисова Л.І. Основні проблеми науково-технічного перекладу. М.: МГУ, 2003. 208с.
- 2.Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. — К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. — 1728 с. ISBN 966-569-013-2
- 3.Матіюк В. В., Саєнко А. М., Усенко С. О., Халак В. І. Поліморфізм генів *RYRI, ESR, MC4R та LEP* у мікропопуляції свиней великої білої породи Української селекції. Вісник ПДАА. 2020. № 4. С. 150–156.